

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ 1

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΑ2	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ 1	
ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις-ανατροφοδοτήσεις/ αναστοχασμός	3	7,5
Παρακολουθήσεις σε νηπιαγωγεία	4,5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανάπτυξης δεξιοτήτων/Ειδίκευσης	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΟΧΙ	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uth.gr/modules/contact/index.php?course_id=538	
ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	Ονοματεπώνυμο: Καφένια Μπότσογλου Βαθμίδα: Καθηγήτρια Γραφείο: 2, 2ος όροφος, Παραλιακό συγκρότημα Παπαστράτου τηλ/e-mail: 24210-74838/kmpotso@uth.gr Άλλοι Διδάσκοντες: Σοφία Γκόρια	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Η Πρακτική Άσκηση Ι αποσκοπεί, μέσα από διαδικασίες συστηματικής παρατήρησης, να φέρει τους φοιτητές/τριες σε μια πρώτη επαφή με τη σχολική πραγματικότητα, να τους/τις εισαγάγει στα θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα της διδακτικής πράξης, να συνδέσουν τις αποκτηθείσες θεωρητικές γνώσεις με την εφαρμοσμένη εκπαιδευτική πρακτική και να ασκηθούν σταδιακά στον σχεδιασμό, την προπαρασκευή, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων, οι οποίες πραγματοποιούνται στα παιδιά προσχολικής ηλικίας σε επίπεδο σχολικής μονάδας και τάξης νηπιαγωγείου.

Οι φοιτητές/τριες σταδιακά γνωρίζουν το χώρο του νηπιαγωγείου, έρχονται σε επαφή με

τα παιδιά και το διδακτικό έργο και εξοικειώνονται με την παιδαγωγική διαδικασία, τα πρόσωπα και το χώρο, μέσα από διαδικασίες συμμετοχικής παρακολούθησης σε νηπιαγωγεία του νομού και συναντήσεις αναστοχασμού και ανατροφοδότησης στο χώρο του πανεπιστημίου, προκειμένου να προετοιμαστούν κατάλληλα για την ανάληψη αυτόνομου διδακτικού έργου κατά το επόμενο εξάμηνο.

Συγκεκριμένα, ο/η φοιτητής/τρια μετά το πέρας των συστηματικών και συμμετοχικών παρατηρήσεων και τη διαμεσολάβηση αναστοχαστικών διαδικασιών και ανατροφοδότησης θα είναι σε θέση:

- Να συνδέσει τις θεωρίες μάθησης, τις παιδαγωγικές και ψυχολογικές θεωρίες και την ειδική διδακτική ποικίλων γνωστικών αντικειμένων με την εφαρμοσμένη παιδαγωγική και την
- καθημερινότητα της εκπαιδευτικής πράξης.
- Να γνωρίσει τις επιδράσεις των διαφορετικών παιδαγωγικών ρευμάτων (παραδοσιακή, προοδευτική και ριζοσπαστική) στις καθημερινές σχολικές πρακτικές, οι οποίες απορρέουν από την υιοθέτηση αυτών.
- Να γνωρίσει το χώρο του νηπιαγωγείου, τον εξοπλισμό και το διαθέσιμο υλικό, τις δυνατότητες και την παιδαγωγική χρήση και αξιοποίησή του.
- Να κατανοήσει τους παράγοντες που παρεμβαίνουν στην οργάνωση και λειτουργία των νηπιαγωγείων, καθώς και στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού πλαισίου: διοίκηση σχολείου, εκπαιδευτικοί, ωρολόγιο πρόγραμμα, περιεχόμενο προγράμματος σπουδών, διδασκαλία, γονείς μαθητών.
- Να αναγνωρίσει τη χρήση ποικίλων εκπαιδευτικών μεθόδων διδασκαλίας και μέσων αγωγής και να αποφανθεί για τη χρησιμότητά τους και τη συμβολή τους στην αναπτυξιακή πορεία του μαθητή και τη μάθηση.
- Να γνωρίσει τις στρατηγικές των εκπαιδευτικών και τα διαφορετικά «προφίλ» που η υιοθέτησή τους συνεπάγεται.
- Να γνωρίσει τον τρόπο διαχείρισης του διδακτικού χρόνου.
- Να γνωρίσει τους παραδοσιακούς τρόπους συμπεριφοράς (διαχείρισης) του/της εκπαιδευτικού σε μια σχολική τάξη, όπως και τις εναλλακτικές προσεγγίσεις.
- Να εξοικειωθεί με τη μέθοδο της συστηματικής παρατήρησης, τη διαδικασία και τα εργαλεία της για τη συλλογή πληροφοριών και δεδομένων, που είναι απαραίτητα για την ερμηνεία της εκπαιδευτικής πρακτικής.
- Να συλλέγει συστηματικά και εστιασμένα παρατηρήσεις που αφορούν στην οργάνωση της κουλτούρας ενός σχολείου και στο παιδαγωγικό-διδακτικό περιβάλλον της σχολικής τάξης.
- Να αναστοχάζεται στα δεδομένα των παρατηρήσεών του και να τεκμηριώνει τις διδακτικές επιλογές των εκπαιδευτικών κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση των διδακτικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο της καθημερινής εκπαιδευτικής πρακτικής.

- Να κατανοήσει την αναστοχαστική ικανότητα ως ένα βασικό στοιχείο του ρόλου του εκπαιδευτικού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του και της επαγγελματικής τους εξέλιξης.
- Να αναλύει τα δεδομένα των επιστημονικών ερευνών και να τα συνδέει με τις κατάλληλες παιδαγωγικές πρακτικές.
- Να ερμηνεύει και να αξιολογεί με θεωρητικά και επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο ευρήματα παρατηρήσεων που αφορούν στα αποτελέσματα παιδαγωγικών και διδακτικών πρακτικών, επιλογές εκπαιδευτικών σε διδακτικές μεθόδους, μέσα αγωγής, υλικά και τεχνικές αξιολόγησης για την επίτευξη των στόχων της προσχολικής αγωγής.
- Να αναπτύξει την ικανότητα κριτικής προσέγγισης και ανάγνωσης του συνόλου των εφαρμοζόμενων πρακτικών σε ένα νηπιαγωγείο.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική Εργασία
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η Πρακτική Άσκηση Ι περιλαμβάνει έξι συστηματικές παρακολουθήσεις-παρατηρήσεις σε νηπιαγωγεία (Α) και αντίστοιχες των παρατηρήσεων ανατροφοδοτήσεις (Β) από τον/την διδάσκοντα/διδάσκουσα στο πανεπιστήμιο, καθώς και μια σειρά εισηγήσεων-διαλέξεων (Γ) σχετικές με το εκάστοτε αντικείμενο και περιεχόμενο της παρατήρησης και την παιδαγωγική θεωρία ή/και τη διδακτική μεθοδολογία. Κατά την ανατροφοδότηση οι φοιτητές/τριες συζητούν για όσα παρακολούθησαν, τις απορίες τους, τα ερωτηματικά, τις εντυπώσεις τους και ανταλλάσσουν την εμπειρία που αποκόμισαν από την παρατήρηση που προηγήθηκε. Σε κάθε παρακολούθηση ο/η φοιτητής/τρια συμπληρώνει συγκεκριμένους οδηγούς παρατήρησης, οι οποίοι κάθε φορά επικεντρώνονται σε κάποιον παράγοντα της παιδαγωγικής διαδικασίας. Το περιεχόμενο των οδηγών παρατήρησης εξηγείται και συζητείται με τον/την διδάσκοντα/ουσα του μαθήματος.

Αναλυτικά οι οδηγοί παρατήρησης αφορούν σε συγκεκριμένους άξονες της εκπαιδευτικής

διαδικασίας, μέσα και αρχές, όπως:

- Ο χώρος του νηπιαγωγείου
- Οι τύποι παιχνιδιών στο νηπιαγωγείο
- Οι ερωτήσεις στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις
- Οι παιδαγωγικές αρχές Προσχολικής Αγωγής και
- οι εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί στη σχολική πραγματικότητα.

Συγκεκριμένα η Πρακτική Άσκηση Ι περιλαμβάνει:

1. Μονοήμερες επισκέψεις σε προκαθορισμένα νηπιαγωγεία της πόλης, βάσει χρονοδιαγράμματος που καταρτίζεται για κάθε εξάμηνο και κοινοποιείται στους/στις ενδιαφερόμενους/νες, οι οποίες περιλαμβάνουν:
  - Συμμετοχική παρακολούθηση των φοιτητών/τριών και συστηματική παρατήρηση καθόλη την διάρκεια του πρωινού υποχρεωτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου (8:00 π.μ. – 13:00 μ.μ.) βάσει δομημένων οδηγιών παρατήρησης.
  - Επίσκεψη του/της υπεύθυνου του μαθήματος για συζήτηση με τον/τη νηπιαγωγό- μέντορα της σχολικής μονάδας επί των παρακολουθήσεων και με τους/τις φοιτητές/ τριες επί της διαδικασίας παρατήρησης και της συμπλήρωσης των οδηγιών παρατήρησης.

Η παρατήρηση είναι υποχρεωτική για όλους/ες τους φοιτητές/τριες, όπως και η συμπλήρωση και παράδοση των οδηγιών παρατήρησης για την αξιολόγησή τους.

2. Συναντήσεις ανατροφοδότησης/αναστοχασμού στο πανεπιστήμιο με τον/την υπεύθυνη της πρακτικής άσκησης στο πανεπιστήμιο, οι οποίες περιλαμβάνουν:
  - Αναστοχασμό με αφορμή τα δεδομένα της παρατήρησης και σχετικά με τους άξονες στους οποίους αυτή επικεντρώθηκε.
  - Ανατροφοδότηση σε σχέση με εκπαιδευτικές πρακτικές και επιμέρους στοιχεία-άξονες της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας που επικεντρώθηκε η παρατήρηση των φοιτητών/τριών και αποτέλεσαν πηγή προβληματισμού, καθώς και αφορμή για συζήτηση των καλών εκπαιδευτικών πρακτικών και για διατύπωση προτάσεων ανασχεδιασμού και εναλλακτικής προσέγγισης θεωρητικά τεκμηριωμένης.
3. Εισηγήσεις-διαλέξεις βάσει θεωρητικών και ερευνητικών δεδομένων, τα οποία περιλαμβάνονται στη σύγχρονη βιβλιογραφία και σχετίζονται με το περιεχόμενο των αξόνων παρατήρησης που διεξάγουν οι φοιτητές/τριες του μαθήματος και προαναφέρθηκαν.

Μέσα από διαδικασίες σύνθεσης των δεδομένων παρατήρησης και αποτίμησης του συνόλου των καταγραφών εκπονείται σύντομη εργασία, η οποία αποτυπώνει το εκπαιδευτικό πλαίσιο της τάξης που αποτέλεσε αντικείμενο παρατήρησης κατά τη διάρκεια των επισκέψεων, αλλά και των παραμέτρων που τη χαρακτηρίζουν και επηρεάζουν το σχεδιασμό της διδασκαλίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης στο πανεπιστήμιο (Διαλέξεις, ανατροφοδότηση και αναστοχασμός) και στη σχολική τάξη-νηπιαγωγείο (Συστηματική παρατήρηση).	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία - Χρήση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας και την επικοινωνία με τους φοιτητές. - Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την επικοινωνία με εναλλακτικό τρόπο. - Δημιουργία ομάδας σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης (fb) και χρήση για επικοινωνία, ανάρτηση, ανταλλαγή και διάχυση εκπαιδευτικού υλικού και συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών-μεντόρων των νηπιαγωγείων, των φοιτητών/τριών και των διδασκόντων. - Κοινή χρήση ψηφιακού πίνακα ανακοινώσεων – αναρτήσεων για ομαδοσυνεργατικές δράσεις-Projects και σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με συνεργατική μορφή (padlet).	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	20
	Μελέτη στη διάρκεια του εξαμήνου	10
	Ατομικές ή ομαδικές ανατροφοδοτήσεις σχετικά με τον εκάστοτε άξονα παρατήρησης, το περιεχόμενο των οδηγιών παρατήρησης και τον τρόπο συμπλήρωσής τους	35
	Συμμετοχική παρατήρηση σε νηπιαγωγεία	50
	Συμπλήρωση οδηγιών παρατήρησης και καταγραφή δεδομένων παρατήρησης και αναστοχασμού νηπιαγωγεία	70
	Συγγραφή τελικής εργασίας παρατήρησης και καταγραφή δεδομένων παρατήρησης και αναστοχασμού νηπιαγωγεία	40
	Σύνολο Μαθήματος	225

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Στην ελληνική γλώσσα

Αξιολόγηση φακέλου υλικού (80%) και σύντομης εργασίας (20%).

- Ο φάκελος υλικού περιλαμβάνει πλήρως συμπληρωμένους τους οδηγούς παρατήρησης που αξιοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συμμετοχικής παρακολούθησης στα σχολεία και σύμφωνα με το περιεχόμενο της ανατροφοδότησης που δέχτηκαν από τον/την διδάσκοντα/ουσα.
- Η σύντομη εργασία αφορά στην περιγραφή του πλαισίου της τάξης που παρακολούθησαν με στοιχεία αναστοχασμού και τεκμηριωμένα στα δεδομένα παρατήρησης, που οι φοιτητές/τριες συνέλεξαν και κατέγραψαν στους οδηγούς παρατήρησης και συμπεριλαμβάνονται στο φάκελο υλικού.

Κατά την αξιολόγηση του/της φοιτητή/τριας, εκτός από τα παραπάνω, συνεκτιμάται και η παρουσία του/της στα φροντιστηριακά μαθήματα, η συμμετοχή σε αυτά, η υπευθυνότητα και η ικανότητα συνεργασίας με το προσωπικό του νηπιαγωγείου, καθώς και η ανταπόκριση στο πλαίσιο υποχρεώσεων που επιτάσσει η ζωή της σχολικής μονάδας (π.χ. έγκαιρη προσέλευση στο νηπιαγωγείο, έγκαιρη ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας κ.ά.).

Ο τρόπος και τα κριτήρια αξιολόγησης κοινοποιούνται εγκαίρως στους φοιτητές/τριες και είναι προσβάσιμα στην ιστοσελίδα του μαθήματος.

Η επιτυχής ολοκλήρωση του μαθήματος προϋποθέτει ο/η φοιτητής/τρια να έχει ολοκληρώσει τις απαιτούμενες παρακολουθήσεις στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Διδακτικό υλικό αναρτημένο στο e-class του μαθήματος
2. Altrichter, H., Posch, P., Somek, H.B. (2001). Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους. Μια εισαγωγή στην έρευνα δράσης. Μτφρ. Μ. Δεληγιάννη. Αθήνα: Μεταίχμιο
3. Αυγητίδου, Σ., Τζεκάκη, Μ., & Τσάφος, Β. (Επιμ.) (2016). Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί παρατηρούν, παρεμβαίνουν και αναστοχάζονται. Αθήνα: Gutenberg.
4. McLachlan, C., Fleer, M., & Edwards, S. (2015). Αναλυτικά προγράμματα προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Σχεδιασμός, αξιολόγηση και εφαρμογή (μτφ. Α. Γρίβα). Αθήνα: Gutenberg.
5. Παπαδοπούλου, Β. (2015). Παρατήρηση Διδασκαλίας: Θεωρητικό πλαίσιο και εφαρμογές. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

6. Serra Goethals, M., Howard, R.A., Sanders, M.M. (2012). Ο αρχάριος εκπαιδευτικός ενώπιον της διδασκαλίας: Μια δοκιμή προσέγγισης στην αναστοχαστική πράξη (μτφ. Α. Αργυροπούλου, Ρ. Ευριπίδου). Θεσσαλονίκη: Da Vinci.
7. Χατζηδήμου, Δ. (2015). Εισαγωγή στη θεματική της διδακτικής. Συμβολή στη θεωρία και στην πράξη της διδασκαλίας. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη

